

Procedure schorsing en verwijdering leerlingen primair onderwijs.

Per 1 augustus 2014 zijn nieuwe regels voor schorsing en verwijdering van kracht door de invoering van de Wet Passend Onderwijs.

De Wettelijke kaders.

Bij de verwijdering van een leerling van een school voor primair onderwijs spelen een drietal wetten een rol:

- Wet Passend onderwijs (2014)
- De Wet Primair Onderwijs (WPO)
- De Algemene wet Bestuursrecht (AwB)
- De Leerplichtwet 1969.

Wet Passend Onderwijs.

De 3 belangrijkste wijzigingen op dit vlak:

1. Schorsing krijgt een juridische basis: Per 1 augustus 2014 vermeldt de Wet op het Primair Onderwijs dat een leerling met opgave van redenen voor een periode van ten hoogste één week geschorst kan worden. Daarmee is een onverklaarbare lacune in de wetgeving opgevuld. De termijn van één week komt overeen met de regeling in het voortgezet onderwijs. Natuurlijk moet het schorsingsbesluit schriftelijk aan de ouders bekend worden gemaakt. Wanneer de schorsing langer dan één dag duurt, dient ook de Onderwijsinspectie schriftelijk en met opgave van redenen geïnformeerd te worden. (<https://schooldossier.owinsp.nl>)
2. Definitieve verwijdering van een leerling is niet mogelijk dan nadat het schoolbestuur ervoor heeft zorg gedragen dat een andere school bereid is de leerling toe te laten: Tot nu toe gold de verplichting om een andere school te zoeken ook, maar dit was een inspanningsverplichting om aantoonbaar gedurende 8 weken te zoeken naar een andere school. Per 1 augustus geldt dus een resultaatsverplichting voor de verwijderende school; er moet een nieuwe school voor de leerling gevonden zijn. Die andere school kan overigens ook een school of instelling voor speciaal (voortgezet) onderwijs zijn. Daarvoor is dan wel een toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband vereist. Deze resultaatsverplichting tot het vinden van een andere school komt ook weer overeen met de al geldende wetgeving in het voortgezet onderwijs.
3. Toetsing van de verwijdering leerling door een onafhankelijke Geschillencommissie Passend Onderwijs: Er is een onafhankelijke commissie ingericht waarbij iedere school op grond van de wet is aangesloten. Deze commissie heet de Geschillencommissie Passend Onderwijs en ressorteert onder de Stichting Onderwijsgeschillen (www.onderwijsgeschillen.nl). Deze commissie brengt op verzoek van ouders binnen 10 weken een oordeel uit over de beslissing tot verwijdering. Aan deze commissie kunnen, naast geschillen over verwijdering, ook geschillen over (de weigering van) toelating van leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de vaststelling en bijstelling het ontwikkelingsperspectief van een leerling worden voorgelegd. Wanneer de ouders ook bij het schoolbestuur bezwaar hebben gemaakt tegen de verwijdering, dient het schoolbestuur het oordeel van de commissie af te wachten voordat er op het bezwaar besloten wordt. Het oordeel van de commissie is niet bindend. Het schoolbestuur moet zowel aan de ouders als aan de commissie aangeven wat het met het oordeel van de commissie doet. Als het schoolbestuur van het oordeel

---

afwijkt, moet de reden van die afwijking in de beslissing vermeld worden. Vervolgens kunnen ouders zich tot de rechter wenden. Voor het openbaar onderwijs is dat de bestuursrechter, en voor het bijzondere onderwijs de civiele rechter. Bij beide rechters kan ook een spoedprocedure worden gestart om verwijdering (voorlopig) te voorkomen. Het moge duidelijk zijn dat een beslissing tot verwijdering die afwijkt van het oordeel van de commissie, door de rechter bijzonder kritisch zal worden beoordeeld.

De Wet Primair Onderwijs.

De toelating en verwijdering van een leerling staat vermeld in artikel 40.

Artikel 40 luidt:

1. De beslissing over toelating en verwijdering van leerlingen berust bij het bevoegd gezag. (...)
4. Voordat er wordt besloten tot verwijdering hoort het bevoegd gezag de betrokken groepsleerkracht. Definitieve verwijdering van een leerling vindt niet plaats nadat het bevoegd gezag ervoor heeft zorggedragen dat een andere school, een school voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs bereid is de leerling toe te laten. ~~Indien aantoonbaar gedurende 8 weken zonder succes is gezocht naar een zodanige school of instelling waarnaar kan worden verwezen, kan in afwijking van de vorige volzin tot definitieve verwijdering worden overgegaan.~~
5. Indien tegen de beslissing, bedoeld in het eerste lid, bezwaar is gemaakt, beslist het bevoegd gezag in afwijking van artikel 7:10 AwB binnen 4 weken na ontvangst van het bezwaarschrift.

In artikel 63 van de WPO staat nog een aanvulling op de verwijdering van leerlingen alleen geldig voor het *bijzonder onderwijs*:

Artikel 63 luidt:

2. Indien het bevoegd gezag van een bijzondere school op grond van artikel 40 weigert een leerling toe te laten dan wel een leerling verwijderd, deelt het de beslissing daartoe schriftelijk en met redenen omkleedt, mede door toezending of uitreiking aan de ouders. Daarbij wordt tevens de inhoud van het bepaalde in het derde lid, eerste volzin, vermeld. Voordat het bevoegd gezag van een bijzondere school op grond van dat artikellid beslist tot verwijdering van een leerling, hoort het de ouders van de leerling, onverminderd het bepaalde in dat artikellid. Het bevoegd gezag neemt de beslissing, bedoeld in de eerste volzin, zo spoedig mogelijk, met dien verstande dat de beslissing over de toelating van een leerling voor wie een leerlinggebonden budget beschikbaar is uiterlijk drie maanden na ontvangst van het verzoek tot toelating wordt genomen.
3. Binnen 6 weken na de mededeling, bedoeld in het tweede lid, kunnen de ouders bij het bevoegd gezag schriftelijk hun bezwaren kenbaar maken tegen de beslissing. Het bevoegd gezag beslist binnen 4 weken na ontvangst van de bezwaren. Alvorens te beslissen hoort het bevoegd gezag de ouders.

De Algemene wet Bestuursrecht (AwB)

De Algemene wet Bestuursrecht verzorgt de rechtsbescherming van de burgers ten opzichte van de overheid. Het bevoegd gezag is een bestuursorgaan in de zin van de AwB. In de AwB wordt gesproken over een besluit. Een besluit is een schriftelijke bevestiging (art.1:3 AwB). In de AwB wordt gesproken over bezwaar en beroep. Bezwaar wordt ingediend bij het bestuursorgaan, in dit geval het bevoegd gezag (schoolbestuur), dat de beslissing heeft genomen. Beroep wordt ingediend bij de rechtbank.

De belangrijkste beginselen van de AwB zijn:

- het *zorgvuldigheidsbeginsel*. De beslissing moet zorgvuldig zijn genomen. Een zorgvuldige voorbereiding betekent dat het bevoegd gezag op basis van alle relevante gegevens een beslissing neemt. Er moet sprake zijn van een zorgvuldige afweging van belangen.
- Het *gelijkheidsbeginsel*. Gelijke gevallen dienen gelijk te worden behandeld.
- Het *vertrouwensbeginsel*. De beslissing kan in strijd zijn met de verwachting die zijn gewekt of gedane toezeggingen.
- Het *motiveringsbeginsel*. De beslissing dient deugdelijk te zijn gemotiveerd; ook het wetsartikel moet worden genoemd waarop de beslissing steunt.

De Leerplichtwet 1969.

De leerplichtwet 1969 kent enkele (informatie-) verplichtingen vanuit de school naar de leerplichtambtenaar.

Artikel 11 onder c van de Leerplichtwet 1969:

- Een grond voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek is: de jongere is bij wijze van tuchtmaatregel *tijdelijk tot de school onderscheidenlijk de instelling ontzegd*.

Artikel 18, lid 1 van de Leerplichtwet 1969:

- De hoofden geven aan burgemeester en wethouders binnen zeven dagen kennis van de in- en uitschrijving van leerlingen. *Een besluit tot verwijdering van een leerling wordt terstond gemeld*.

Artikel 18, lid 3 van de Leerplichtwet 1969:

- De hoofden geven aan de burgemeester en wethouders en aan de ambtenaar alle inlichtingen die deze in verband met de uitvoering van de wet verlangen.

De situaties die van toepassing zijn voor het definitief verwijderen van een leerling staan niet in de bovengenoemde wetten vermeld. De thans geldende voorwaarden zijn tot stand gekomen door uitspraken van de rechter (jurisprudentie).

De schorsing.

Alvorens te beslissen om tot verwijdering over te gaan kan de school een leerling schorsen. Indien schorsing schriftelijk plaatsvindt kan dit, afhankelijk van de omstandigheden van het geval, beschouwd worden als een beschikking waarop de bepalingen van de AwB van toepassing zijn. Schorsing in het primair onderwijs kent **per 1 augustus 2014** een wettelijke basis en dient slechts als uiterste maatregel te worden gehanteerd, bijvoorbeeld wanneer de leerling en de ouders/verzorgers herhaaldelijk duidelijk is gemaakt dat het gedrag van de leerling ontoelaatbaar is, maar de situatie desondanks niet verbetert. Het schorsen van een leerling is dan een maatregel om aan de leerling en de ouders/verzorgers te laten weten dat de grens van aanvaardbaar gedrag is bereikt. Schorsing kan plaatsvinden voor een of enkele dagen. De schoolleiding kan deze maatregel nemen, bij voorkeur na overleg met het schoolbestuur en de inspectie, en na melding aan de leerplichtambtenaar. Daarnaast dienen de redenen/ de noodzaak van de schorsing in het besluit te worden vermeld.

Het is aan te raden de schorsingsdag(en) te gebruiken om een gesprek te voeren met de ouders/verzorgers (eventueel met de leerling) om deze zeer ernstige waarschuwing te onderstrepen en om afspraken te maken over het vervolgtraject. In de brief aan de ouders/verzorgers moet worden opgenomen dat zij tegen het besluit tot schorsing een bezwaar- en beroepsschrift kunnen indienen.

Veel gestelde vraag: Schorsing staat niet in de Wet Primair Onderwijs. Mag je een kind toch schorsen? (vervalt dus nu met de invoering van Passend Onderwijs)

Ja, schorsing kan worden gebruikt om zowel de ouders/verzorgers als het kind duidelijk te maken dat de grens van acceptabel gedrag is overschreden. Het is een ordemaatregel waarin door middel van gesprekken met ouders/verzorgers en het kind vervolgspraken gemaakt kunnen worden. Hierin kan ook de mogelijkheid tot verwijdering worden besproken als volgende stap. Vermeld daarbij de procedure van verwijdering. Voor de juridische basis kan een beroep worden gedaan op artikel 11 onder c van de Leerplichtwet 1969.

Procedure: Tijdelijk de toegang tot de school ontzeggen (schorsing):

Voordat de directeur van een school een leerling tijdelijk de toegang tot de school gaat ontzeggen, onderneemt hij of zij de onderstaande acties:

- De directeur maakt melding van zijn voorgenomen handeling aan het bevoegd gezag of bovenschoolse directie.
- De directeur meldt de situatie aan de leerplichtambtenaar.
- De directeur meldt de situatie aan de inspectie. Dit op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel.
- De directeur draagt er zorg voor dat het besluit schriftelijk wordt kenbaar gemaakt aan de betrokken ouders/verzorgers en dat de ontzegging gebaseerd is op deugdelijke afweging van belangen.
- De desbetreffende brief wordt namens het bevoegd gezag ondertekend door de directeur. Zorg ervoor dat het bevoegd gezag de directeur schriftelijk heeft gemandateerd om deze beslissing te nemen (bijv. in managementstatuut)

Voorbeeldbrief ontzegging toegang tot de school/ schorsing leerling (brieven altijd aangetekend versturen!)

Aantekenen

Geachte.....

Wij delen u mede, dat wij hebben besloten om uw kind(eren) ....., geboren ..... met ingang van ..... te schorsen. De schorsing duurt tot en met.....

(eventueel toevoegen ingeval van wangedrag van de ouders/verzorgers: Verder ontzeggen wij u .....)

Dit besluit is genomen op basis van artikel 11 onder c van de Leerplichtwet 1969.

Deze ordemaatregel is zorgvuldig genomen om de volgende redenen:.....

Wij willen u uitnodigen voor een gesprek op ... om afspraken te maken over het vervolgtraject.

Indien u zich niet kunt verenigen met dit besluit tot schorsing kunt u binnen ..... bezwaar aantekenen bij het bestuur.....

Namens het bestuur,
De directeur.

Verwijdering.

Verwijdering is een ingrijpende maatregel, zowel voor de school als voor de leerling en diens ouders/verzorgers. Daarom neemt het schoolbestuur, en niet de directeur of de locatieleider, het besluit om de leerling te verwijderen. De schoolleiding is dan meestal zelf betrokken geweest bij de voorbereiding van het besluit (gesprekken met de ouders/verzorgers en het team). Er kan een vertrouwensbreuk zijn. In zo'n geval kan het schoolbestuur, dat immers op grotere afstand van de dagelijkse praktijk staat, de kwestie met meer distantie beoordelen. Dit kan een zorgvuldige besluitvorming bevorderen, iets waar de rechter gezien de zwaarte van de maatregel grote waarde aan hecht.

Verwijdering kan voor de leerling verstrekende gevolgen hebben. Hij verlaat een vertrouwde omgeving, er is een breuk in zijn ontwikkelingsproces en er bestaat het risico van een terugslag op zijn verdere ontwikkeling. Dit geldt zeker bij verwijdering wegens wangedrag. Voor de rechter is het daarom van groot belang dat het verwijderingsbesluit aangeeft hoe het schoolbestuur een afweging heeft gemaakt tussen het belang van de school bij verwijdering en het belang van de leerling op de school te blijven. Die belangen kunnen per geval verschillen.

Gronden voor verwijdering:

- De school kan niet aan de zorgbehoefte van de leerling voldoen.
- Ernstig wangedrag van de leerling of de ouders/verzorgers.

Van wangedrag kan in uiteenlopende situaties sprake zijn: (herhaaldelijk) schoolverzuim, overtreding van de schoolregels, agressief gedrag, bedreiging, vandalisme dan wel seksuele intimidatie. Verwijdering is een sanctie. Ook het wangedrag van ouders/verzorgers, zoals (herhaalde) intimidatie van leerkrachten kan een reden zijn de leerling te verwijderen. Of het schoolbestuur tot verwijdering kan overgaan, hangt van de omstandigheden af. Er is geen algemene lijn. Het wangedrag moet in ieder geval ernstig zijn. Procedureel is het volgende van groot belang:

1. Er zijn gedragsregels over hoe het schoolbestuur (lees: de school) handelt wanneer de grens van verwijdering bereikt is (denk hierbij aan een schoolreglement of gedragscodes/regels die door middel van de schoolgids aan de ouders/verzorgers kenbaar zijn gemaakt)
2. Lichtere maatregelen ter voorkoming van herhaling hebben gefaald (schorsing, gedragafspraken).
3. De leerling/ouders/verzorgers zijn schriftelijk gewaarschuwd dat bij de eerstvolgende herhaling tot verwijdering wordt overgegaan.
4. **Er kan pas tot daadwerkelijk verwijderen overgegaan worden als er een ontvangende school gevonden is (resultaatverplichting)**

Wanneer het gedrag van de leerling (of van zijn ouders/verzorgers), ondanks eerdere gedragsafspraken en ondanks een laatste waarschuwing, niet verbetert, kan het schoolbestuur, afhankelijk van de overige omstandigheden, tot verwijdering overgaan. Een licht vergrijp kan door herhaling uitgroeien tot ernstig wangedrag.

Er is ook wangedrag denkbaar waarbij onmiddellijke verwijdering geboden is, zonder de genoemde eerdere maatregelen of voorgaande waarschuwing. Dit geldt alleen in zeer ernstige gevallen.

Samenvattend:

- Er moet sprake zijn van herhaald wangedrag met onmiskenbare negatieve invloed op andere kinderen in de groep. Het opnieuw toelaten van de leerling zou de goede gang van zaken op school ernstig belemmeren.
- Er moet sprake zijn van een herhaaldelijk ernstige verstoring van de orde, rust en veiligheid op school. Dit kan zowel door de leerling zelf als door zijn of haar ouders/verzorgers veroorzaakt worden.

Procedure: Verwijdering van een leerling.

- Vraag alvorens tot verwijdering te besluiten in ieder geval de mening van de betrokken groepsleraar, maar liefst die van het schoolteam en ook die van de inspectie. Geef dit (vastgelegde) gesprek geen aanleiding een laatste keer te proberen de situatie op te lossen, besluit dan formeel tot verwijdering en zet de verwijderingsprocedure in gang. Er is voorgeschreven dat er eerst wordt besloten tot een *voornemen* tot verwijdering, en dat daarna het besluit tot daadwerkelijke verwijdering wordt genomen. Het verdient aanbeveling reeds het wettelijk verplichte onderwijskundig rapport over de leerling opgesteld te hebben.
- Nodig de ouders/verzorgers schriftelijk uit voor een gesprek waarin wordt gesproken over het voornemen van de school om over te gaan tot verwijdering. Het schoolbestuur en de ouders/verzorgers zullen de voorgaande periode geregeld met elkaar gesproken hebben. Door dit gesprek weten de ouders/verzorgers dat het schoolbestuur niet langer bereid is de oplossing op de huidige school te zoeken en dat er een nieuwe fase in werking treedt die op verwijdering is gericht. Onderbouw het voornemen en geef aan waarom het belang van de ouders/verzorgers en de leerling moet wijken voor het belang van de school. Geef de reden en het doel van het gesprek aan, maar beschrijf ook de verdere procedure, zoals de mogelijkheden om na de schriftelijke mededeling en na een definitief besluit daartegen bezwaren kenbaar te maken (in de vorm van een zienswijze respectievelijk een bezwaarschrift van de ouders/verzorgers). Het gesprek dient dus om van de ouders/verzorgers te vernemen wat zij van de voorgenomen verwijdering vinden. Licht het voornemen zo nodig toe. Maak een verslag van het gesprek. Dit draagt bij aan de zorgvuldigheid van het besluitvormingsproces.
- Geef het gesprek met de ouders/verzorgers geen aanleiding van het voornemen af te zien, bericht dit dan schriftelijk en onderbouwd, met verwijzing naar het horen, aan de ouders/verzorgers en het personeel. Dit is wettelijk niet verplicht, maar het bevordert de zorgvuldigheid van de besluitvorming.
- Gedurende acht weken vanaf het moment dat tot verwijdering is besloten moet het schoolbestuur zoeken naar een andere school die bereid is de leerling toe te laten. De school moet 'aantoonbaar' gezocht hebben, wil verwijdering toelaatbaar zijn. Registreer daarom zorgvuldig en gemotiveerd alle zoekpogingen en contacten. Het gaat om een zogenaamde inspanningsverplichting. Dat betekent dat het schoolbestuur/de school het redelijkerwijs noodzakelijke moet hebben gedaan om toelating elders te bewerkstelligen. Daarbij geldt dat niet alleen gekeken moet worden bij de scholen van de eigen denominatie, maar ook bij andere scholen. Ook moet men kijken buiten het eigen 'Samenwerkingsverband WSNS'. Het schoolbestuur moet alle scholen benaderen die op een redelijke afstand van de eigen school zijn gelegen.
- Indien in de acht weken: **(dit stuk vervalt nu, er kan pas tot verwijdering overgegaan worden als er een school gevonden is)**
  - a) Geen school bereid is gevonden de leerling toe te laten,

b) Wel een school gevonden is die de leerling wil toelaten, maar de ouders/verzorgers weigeren hun kind daar aan te melden en het schoolbestuur zich voldoende heeft ingespannen,

Kan het schoolbestuur definitief tot verwijdering overgaan. Geef gemotiveerd aan waarom het belang van de school bij verwijdering uiteindelijk zwaarder heeft gewogen dan het belang van de leerling op de school te blijven.

- Ouders/verzorgers kunnen binnen zes weken na de beslissing van het schoolbestuur een bezwaarschrift indienen.
- Ouders/verzorgers moeten na het indienen van het bezwaarschrift de gelegenheid hebben gehoord te worden. Zij beslissen zelf of zij hier wel of geen gebruik van willen maken.
- Na ontvangst van het bezwaarschrift (en eventueel het horen van de ouders/verzorgers) wordt binnen vier weken een definitieve beslissing genomen.
- **Ouders/verzorgers hebben de gelegenheid om bezwaar te maken bij de Geschillencommissie Passend Onderwijs.**
- Ouders/verzorgers hebben daarna de gelegenheid om binnen zes weken na deze beslissing een beroep in te dienen bij de rechtbank.

Voorbeeldbrief: Voornemen tot verwijdering.

Voordat tot (definitieve) verwijdering kan worden overgegaan dient een (aangetekend) schriftelijk en gemotiveerd voornemen tot verwijdering aan de ouders/verzorgers van de leerling te worden meegedeeld, waarbij de ouders/verzorgers worden uitgenodigd voor een gesprek over dit voornemen.

Aantekenen

Geachte.....

Wij delen u mede, dat wij het voornemen hebben om zoon/dochter ....., geboren ..... van onze school .... (naam en plaatsnaam) te verwijderen.

De redenen hiervoor zijn.....(het belang van de school moet zwaarder wegen dan het belang van het kind)

In onze brief van ..... hebben wij u medegedeeld dat bij herhaling van ..... tot verwijdering over zou worden gegaan.

Wij willen u uitnodigen voor een gesprek op ... om de verwijderingsprocedure en uw zienswijze hierop te bespreken. Indien wij na dit gesprek definitief besluiten tot verwijdering zullen wij u dat schriftelijk mededelen. Het schoolbestuur zal na dit besluit gedurende acht weken een andere school voor uw zoon/dochter zoeken. ~~Indien na acht weken geen school bereid is gevonden uw zoon/dochter te plaatsen of indien u weigert uw kind bij de school die bereid is uw zoon/dochter te plaatsen, aan te melden, zullen we overgaan tot definitieve verwijdering van uw zoon/dochter.~~

Tegen deze besluiten kunt u binnen zes weken bezwaar maken.

Het schoolbestuur,

Voorbeeldbrief: definitief besluit tot verwijdering.

Uitgangspunt is een brief waarin u, nadat u de ouders/verzorgers over het voornemen hebt gehoord, aan uw voornemen vasthoudt en definitief tot verwijdering overgaat.

Aantekenen.

Geachte.....,

Bij de brief van ... hebben wij u op de hoogte gesteld van ons voornemen om .... (naam kind) van onze school (naam en plaatsnaam) te verwijderen.

Op ... heeft .... (locatie) hierover een gesprek tussen u en .... (aanwezigen namens het schoolbestuur) plaatsgevonden, waarin u in de gelegenheid bent gesteld uw zienswijzen kenbaar te maken.

Het gesprek heeft niet geleid tot andere inzichten omtrent....

De redenen voor verwijdering.....

Wij delen u hierbij mede dat wij besloten hebben uw zoon/dochter... definitief van onze school (naam en plaatsnaam) te verwijderen.

Vanaf ... (datum brief) zal het schoolbestuur acht weken zoeken naar een school die bereidt is uw zoon/dochter aan te nemen. Indien dit niet lukt of indien u weigert uw zoon/dochter bij de school aan te melden, zullen we op ... overgaan tot definitieve verwijdering van uw zoon/dochter.

Indien u zich niet kunt verenigen met dit besluit kunt u binnen zes weken bezwaar aantekenen door een bezwaarschrift te sturen naar het bestuurssecretariaat.

Hoogachtend,
Het schoolbestuur.